

การศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษา

THE STUDY OF DEMOCRATIC BEHAVIORS IN MULTI-CULTURAL SOCIETY FOR PRIMARY STUDENTS

เอกชัย จันทา¹

E-mail : ponekk@hotmail.com

มารุต พัฒผล²

วิชัย วงษ์ใหญ่³

ศรีสมร พุ่มสะอาด⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมประชาธิปไตย ในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์เป็นพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จากนั้นดำเนินการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบยืนยันพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่สังเคราะห์ได้ ดำเนินการตรวจสอบยืนยันอีกครั้ง ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสภาพของพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยวิธี known group technique กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 31 คน ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ 1) ให้ความสำคัญและรู้บทบาทของตนเองในการดำเนินการเรียนรู้ 2) มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการเรียนรู้ 3) ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม และ 4) มีความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่มขณะปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ด้านความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ 1) ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจแก่เพื่อน ๆ ในการทำงานร่วมกัน 2) มีความเสียสละเวลาเพื่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มอย่างเต็มที่ 3) มีการแบ่งปันอุปกรณ์/แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม และ 4) สามารถ

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาศษญีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ รองศาสตราจารย์, ดร. ที่ปรึกษาสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ อาจารย์, ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดี และร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้ และด้านความมีเหตุผลและดุลยพินิจในการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ 1) มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน 2) มีเหตุผลในการที่จะอภิปรายร่วมกับเพื่อนในกลุ่มอย่างสมเหตุสมผล 3) มีวิธีดำเนินการเรียนรู้โดยการใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และ 4) มีการตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบ โดยอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล

คำสำคัญ: พฤติกรรมประชาธิปไตย สังคมพหุวัฒนธรรม นักเรียนระดับประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to study democratic behaviors in a multicultural society for primary students. The research firstly examined documents and other related studies in order to synthesize the democratic behaviors of primary students in a multicultural society and then interviewed 20 experts to confirm such democratic behaviors as found from previous documentary research. A known group technique was applied to 31 primary students to validate the results of three aspects of democratic behaviors as found and presented below.

First, students showed respect for self and others as indicated by 1) being focused and self-aware in learning, 2) being responsible for assigned tasks, 3) listening to others, and 4) trusting others while doing group activities. Second, they worked in harmony with mutual benefits as indicated by 1) supporting and encouraging one another during the process of learning, 2) devoting their time to group activities, 3) sharing devices and educational resources with others, and 4) actively participating in the process of learning. Last, they were rational in solving problems as indicated by 1) taking a step-by-step approach to planning and analyzing, 2) sensibly discussing with others, 3) properly gaining access to educational resources, and 4) thoroughly dealing with problems on a rational basis.

Keywords: democratic behaviors, multi-cultural society, primary students

บทนำ

ประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยยึดหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ หลักสิทธิเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการใช้เหตุผล และหลักการยอมรับเสียงข้างมากที่ต้องเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น.1) มีการกล่าวว่าประชาธิปไตยของไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากการพัฒนาประชาธิปไตยที่ยังดำรงอยู่ท่ามกลางความพยายามรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของชนชั้นนำทางการเมือง (อาทิตยา จำรูญรัตน์, 2551, น.17) ประชาชนยังมีความเข้าใจในหลักการของประชาธิปไตยไม่เพียงพอ ไม่ตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย อันเป็นผลมาจากการไม่ได้รับการปลูกฝังและอบรมหล่อหลอมให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องและจริงจัง (เกษมศิริสัมพันธ์, 2545, น.15) ตลอดจนระบบอภิสิทธิ์ที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทย เป็นตัวขัดขวางกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สำคัญที่สุด (วิทยากร เชียงกูล, 2541, น.216-226) นำไปสู่ปัญหาในการพัฒนาประชาธิปไตยหลายประการ ซึ่งสะท้อนจากกรณีการเลือกตั้งซ่อม 5 เขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2553 (เสนีย์ คำสุข, ม.ป.ป., น.59-62) ได้แก่ 1) ระบบการเลือกตั้งยังไม่สามารถทำให้

ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ตัดสินใจเลือกตัวแทนของคนส่วนใหญ่ได้อย่างแท้จริง 2) บริบทการแข่งขันการเลือกตั้งที่เต็มไปด้วย “การเอาชนะคะคานกัน” โดยขัดกับหลักนิติธรรม จริยธรรม และคุณธรรมอันดีงาม 3) ปัญหาการกำหนดตัวผู้สมัครและพรรคการเมืองต่างๆ ที่ส่งผู้สมัครซึ่งไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม และความคาดหวังของคนในสังคม 4) ระบบควบคุมตรวจสอบ และประกาศผลการเลือกตั้ง ยังไม่ชัดเจน ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของคนในสังคมที่มีความสนใจและคาดหวังทางการเมือง 5) ระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ ถึงปานกลาง

จากลักษณะพื้นฐานของสังคมไทยในอดีตที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน ซึ่งเป็นสังคมที่มีความหลากหลาย เป็นสังคมเปิดและประนีประนอม การเป็นสังคมเปิดที่ยอมรับความแตกต่างกันนี้เอง จึงเป็นสัญลักษณ์ของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นสังคมเอื้ออาทร อันเป็นลักษณะที่ดีในสังคมประชาธิปไตยที่เป็นสากล เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยมีเงื่อนไขหลักอยู่ที่การให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี ความร่วมมือกัน ความเข้าใจกัน ใช้เหตุผลแม้แตกต่างกัน และมีสันติโดยไม่ต้องมีความรุนแรงหรือละเมิดต่อกัน บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์หรือสรรพสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ อันเป็นคุณค่า-คุณธรรมร่วมที่อยู่เหนือชาติ ภาษา และวัฒนธรรมประเพณีทั้งหมด (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2554, น.11) หรือที่เรียกว่า การดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมนั่นเอง

พหุวัฒนธรรม (multicultural) คือ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และประวัติศาสตร์โดยใช้ โครงสร้างของกลุ่มชน (ethnicity) เชื้อชาติ (race) สถานะของครอบครัว (socioeconomic status) เพศ (gender) ความสามารถพิเศษ (exceptionalities) ภาษา (language) ศาสนา (religion) บทบาททางเพศ (sexual orientation) และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (geographical area) (American Psychological Association, 2002, อ้างถึงใน สุธีรัช ชูชื่น, 2555, น.126-127) ดังนั้น พหุวัฒนธรรม จึงไม่ใช่ การจำกัดเฉพาะกลุ่มชน ภาษา ศาสนา เท่านั้น แต่ยังรวมถึงความแตกต่างทางชนชั้นของสังคม บทบาททางเพศ และความสามารถพิเศษของผู้เรียนอีกด้วย โดยมุ่งให้เห็นคุณค่าในความแตกต่างอย่างมากของกลุ่มต่างๆ ในระบบสังคมของสถานศึกษา และมุ่งที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนทุกคน

จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะพหุวัฒนธรรมที่มีความหมายกว้างกว่าเรื่องความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม หากแต่กล่าวถึง ในมิติของความหลากหลายของผู้เรียนในด้าน กลุ่มชน เพศ ความสามารถพิเศษของผู้เรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีลักษณะของความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันเนื่องมาจาก มีประชากรทั้งที่เป็นคนท้องถิ่นดั้งเดิม ที่ใช้ภาษาพูดท้องถิ่น มีขนบธรรมเนียมและประเพณีแบบดั้งเดิม และประชากรที่อพยพมาจากจังหวัดอื่นๆ (สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, 2556, น.9) จาก

ความหลากหลายดังกล่าวทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพฤติกรรมประชาติปไตย เพื่อเสริมสร้างให้เกิดกับบุคคลทุกระดับในสังคม โดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนเพื่อรองรับความเป็นพหุวัฒนธรรมใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อันใกล้ อันเนื่องมาจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมประชาติปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (research & development) ใน การศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมประชาติปไตย ในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา แบ่งขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมประชาติปไตย องค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมประชาติปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างประชาติปไตยกับสังคมพหุวัฒนธรรม ความสำคัญของการเสริมสร้างพฤติกรรมประชาติปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรม

ประชาธิปไตย งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งในขั้นนี้จะต้องค้ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อนำไปตรวจสอบยืนยันโดยผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบยืนยันพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่สังเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินตรวจสอบยืนยันพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาพันธ์ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการสอนหรือการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นเวลา 10 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จะต้องมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสภาพของพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยการใช้วิธี known group technique กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินตรวจสอบยืนยันพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาพันธ์ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประเมินตนเองตามแบบประเมินกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 17 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน รวม 31 คน ซึ่งดำเนินการสุ่มในสัดส่วน ร้อยละ 50 ของจำนวนนักเรียนในแต่ละชั้น จากโรงเรียนบ้านสามแยกวังชมพู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ซึ่งนักเรียนทั้งหมดเป็นผู้ที่ผ่านการประเมินการจัดกิจกรรมประชาธิปไตย จนส่งผลให้โรงเรียนผ่านการประเมินได้รับรางวัลการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยดีเด่น นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จะต้องมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต้ององค์ประกอบพฤติกรรมประชาธิปไตย 3 ด้าน และพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละด้าน ได้แก่

1.1 ความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ให้ความสำคัญและรับทราบของตนเองในการดำเนินการเรียนรู้ 2) มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการเรียนรู้ 3) ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม และ 4) มีความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่มขณะปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

1.2 พฤติกรรมประชาธิปไตยที่แสดงถึงความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ช่วยเหลือสนับสนุน และให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงานร่วมกัน 2) มีความเสียสละเวลาเพื่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มอย่างเต็มที่

3) มีการแบ่งปันอุปกรณ์/แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม และ 4) สามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดีและร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้

1.3 พฤติกรรมประชาธิปไตยที่แสดงถึงความมีเหตุผลและดุลยพินิจในการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนวางแผนการเรียนรู้ อย่างเป็นขั้นตอน 2) มีเหตุผลในการที่จะอภิปรายร่วมกับเพื่อนในกลุ่มอย่างสมเหตุสมผล 3) มีวิธีดำเนินการเรียนรู้ โดยการใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และ 4) มีการตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบ โดยอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล

2. ผลการตรวจสอบยืนยันพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งตรวจสอบยืนยันโดยผู้เชี่ยวชาญ

พฤติกรรมประชาธิปไตย	ผู้เชี่ยวชาญ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น			
1. ให้ความสำคัญและรับทราบของตนเองในการดำเนินการเรียนรู้	4.00	0.46	มาก
2. มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการเรียนรู้	3.60	0.68	มาก
3. ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม	4.55	0.61	มากที่สุด
4. มีความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่มขณะปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม	4.75	0.44	มากที่สุด

ตาราง 1 (ต่อ)

พฤติกรรมประชาธิปไตย	ผู้เชี่ยวชาญ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม			
1. ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงานร่วมกัน	4.65	0.49	มากที่สุด
2. มีความเสียสละเวลาเพื่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มอย่างเต็มที่	4.70	0.57	มากที่สุด
3. มีการแบ่งปันอุปกรณ์/แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม	4.40	0.68	มาก
4. สามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดีและร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้	4.80	0.41	มากที่สุด
ด้านความมีเหตุผลและดุลยพินิจในการแก้ไขปัญหา			
1. มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน	4.40	0.68	มาก
2. มีเหตุผลในการที่จะอภิปรายร่วมกับเพื่อนในกลุ่มอย่างสมเหตุสมผล	4.50	0.69	มาก
3. มีวิธีดำเนินการเรียนรู้ โดยการใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	4.35	0.81	มาก
4. มีการตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบโดยอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล	4.50	0.76	มาก
รวมเฉลี่ย	4.43	0.61	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาทุกรายการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.43, S.D. = 0.61) โดยด้านความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ในประเด็นสามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดี

และร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.41)

3. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสภาพของพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยการใช้วิธี known group technique กับนักเรียนระดับประถมศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสภาพของพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยการใช้วิธี known group technique

พฤติกรรมประชาธิปไตย	นักเรียนประถมศึกษา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น			
1. ให้ความสำคัญและรู้บทบาทของตนเองในการดำเนินการเรียนรู้	4.23	0.76	มาก
2. มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการเรียนรู้	3.90	0.94	มาก
3. ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม	4.55	0.62	มากที่สุด
4. มีความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่มขณะปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม	4.45	0.57	มาก
ด้านความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม			
1. ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงานร่วมกัน	4.58	0.50	มากที่สุด
2. มีความเสียสละเวลาเพื่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มอย่างเต็มที่	4.55	0.57	มากที่สุด
3. มีการแบ่งปันอุปกรณ์/แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม	4.35	0.88	มาก
4. สามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดีและร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลาการเรียนรู้	4.55	0.62	มากที่สุด
ด้านความมีเหตุผลและดุลยพินิจในการแก้ไขปัญหา			
1. มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน	3.97	0.95	มาก
2. มีเหตุผลในการที่จะอภิปรายร่วมกับเพื่อนในกลุ่มอย่างสมเหตุสมผล	4.19	0.87	มาก
3. มีวิธีดำเนินการเรียนรู้ โดยการใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	4.00	1.00	มาก
4. มีการตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบโดยอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล	4.10	0.94	มาก
รวมเฉลี่ย	4.29	0.77	มาก

จากตาราง 2 ผลการใช้วิธี known group technique กับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.77) โดยด้านความสามัคคี

และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ในประเด็นช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กล่าวคือ พฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มี 3 ด้าน ได้แก่

1. ความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ให้ความสำคัญและรู้บทบาทของตนเองในการดำเนินการเรียนรู้ 2) มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการเรียนรู้ 3) ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม และ 4) มีความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่มขณะปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

2. ความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจแก่เพื่อน ๆ ในการทำงานร่วมกัน 2) มีความเสียสละเวลาเพื่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มอย่างเต็มที่ 3) มีการแบ่งปันอุปกรณ์/แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม และ 4) สามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดีและร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้

3. ความมีเหตุผลและดุลยพินิจในการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน 2) มีเหตุผลในการที่จะอภิปรายร่วมกับเพื่อนในกลุ่มอย่างสมเหตุสมผล 3) มีวิธีดำเนินการเรียนรู้โดยการให้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และ 4) มีการตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบ โดยอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล

เมื่อตรวจสอบยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และการใช้วิธี known group technique กับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยที่สังเคราะห์ได้ทุกรายการได้รับการยืนยันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และทุกประเด็นได้รับการยืนยันในระดับมากขึ้นไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมกับประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย พหุวัฒนธรรม พหุสังคม ประชาสังคม ความเป็นพลเมือง เป็นต้น จากนั้นใช้วิธีการสร้างตารางวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้พฤติกรรมประชาธิปไตยและพฤติกรรมบ่งชี้ที่แสดงถึงพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละด้าน ซึ่งผลการวิจัยได้สอดคล้องกับนักการศึกษา เช่น สาโรช บัวศรี (2520) ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523) หอม คลายานนท์ (2531) กระทบ ทองธรรมชาติ (2533) กระทบวงศึกษาธิการ (2535) อเนก ลิทธิประศาสน์ (2536) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) กระทบวงศึกษาธิการ (2536) ทิศนา เขมมณี (2536) ไพโรจน์ โตเทศ (2537) วรพิทย์ มีมาก (2537) บรรจง ชูสกุลชาติ (2537) เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์ (2538) ธเนศ ขำเกิด (2538) พรชัย หนูแก้ว (2541) กระทบวงศึกษาธิการ (2541) ทวี มณีสาย (2543) ชูชีพ ประทุมเวียง (2547) กฤษฏีศาสน์ บุญพสุกุล (2551) วิไลลักษณ์ มีประชา (2552) ศศิธร อมรินทร์แสงเพ็ญ (2554) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(2555) วัลย์ภรณ์ แดงเกิด (2555) นันทนา ประสาทพร (2557) Laski (1967) Dewey (1976) Pennock (1979) Berman (1990) Kelly (1995) Hursh (2000) Mary (2003) Rustu (2010) ที่มีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น 2) ความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และ 3) ความมีเหตุผลและดุลยพินิจในการแก้ไขปัญหา

อีกประการหนึ่งคือ ในการตรวจสอบยืนยันพฤติกรรมประชาธิปไตยที่สังเคราะห์ได้ โดยผู้เชี่ยวชาญนั้น ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการสอนหรือการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นเวลา 10 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน และเมื่อดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสภาพของพฤติกรรมประชาธิปไตยอีกครั้ง โดยการใช้วิธี known group technique กับนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้กำหนดคุณสมบัติของนักเรียนเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยตามที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้ และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนบ้านสามแยกวังชมพู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินให้ได้รับรางวัลการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยดีเด่น จำนวน 31 คน

ด้วยการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น จึงส่งผลให้การวิจัยครั้งนี้ได้พฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับ

ประถมศึกษา ตลอดจนองค์ประกอบของพฤติกรรมในแต่ละด้าน เพื่อนำไปส่งเสริมให้เกิดกับนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในอนาคต ควรนำพฤติกรรมประชาธิปไตยและพฤติกรรมบ่งชี้ที่สังเคราะห์ได้ไปเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ ผลจากการศึกษาพฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อไป ผู้บริหาร ครูผู้สอนควรนำข้อมูลในแต่ละพฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละด้านไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎีกาศาสตร์ บุญพสุกุล. (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย นักเรียน โรงเรียนบ้านหนองห้าง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น*. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). *คู่มือส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). *บทวิเคราะห์กิจกรรมนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *คู่มือการเรียนการสอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมพล ทองธรรมชาติ. (2533, มกราคม). *ประชาธิปไตย: ความหมายและความเป็นมา*. *วารสารท้องถิ่น*. 31(1): 1-22.

เกษม ศิริสัมพันธ์. (2545, กรกฎาคม). *“เปลี่ยนแปลงการปกครอง: แลไปข้างหน้า”*. *วารสารเนชั่นสุดสัปดาห์*. 11(526): 1-7.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2523). *ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูชีพ ประทุมเวียง. (2547). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏ*. ปริญญาโท การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.

ทวี มณีสาย. (2543). *พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนอาชีวศึกษา ศึกษากรณีวิทยาลัยเทคนิคยโสธร จังหวัดยโสธร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ.

ทิพย์พพร ตันติสุนทร. (2554). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education for Thai Society)*. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เพรส จำกัด.

ทิตนา แคมมณี. (2536). *การพัฒนาคุณลักษณะประชาธิปไตย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

ธเนศ ขำเกิด. (2538, มิถุนายน). *ฝันถึงประชาธิปไตยในวิถีชีวิต*. *วารสารมติครู*. 2(17): 49-50.

- นันทนา ประสาทพร. (2557). *การพัฒนาแบบวัดพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. (2537, สิงหาคม). *นอกรวงจรจันทรเกษม 19 ประชาธิปไตยในสังคมไทย*. *วารสารวิทยาจารย์*. 92(8): 26-28.
- พรชัย หนูแก้ว. (2541). *คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์. (2538, มิถุนายน-กรกฎาคม). “วิถีฝึกประชาธิปไตยอย่างง่ายๆ ให้นักเรียน”. *วารสารแนะแนว*. 29(159): 49-51.
- ไพโรจน์ โตเทศ. (2537, กรกฎาคม-กันยายน). “ประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา”. *วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาสหประชาชาติ*. 26(3): 12-16.
- วรพิทย์ มีมาก. (2537, ธันวาคม). *การพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน: บทวิเคราะห์ภาพพจน์การรับรู้ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้วยตัวแบบการพัฒนา*. *วารสารรัฐสภาสาร*. 42(14): 45-107.
- วัลย์ภรณ์ แดงเกิด. (2555). *การศึกษพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก*. 2. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- วิทยากร เชียงกุล. (2541, ตุลาคม). “ประชาธิปไตยต้องเริ่มที่ครอบครัว”. *วารสารลูกรัก*. 10: 216-226.
- วิไลลักษณ์ มีประชา. (2552). *การพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณลักษณะในการอยู่ร่วมกันตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- ศศิธร อมรินทร์แสงเพ็ญ. (2554). *การวิเคราะห์องค์ประกอบและการพัฒนาหลักคุณลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.

- สาโรช บัวศรี. (2520). *ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยในแง่การศึกษาในพื้นฐาน การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- เสนีย์ คำสุข. (ม.ป.ป.). *ปัญหาการพัฒนา ระบอบประชาธิปไตยของไทย: ศึกษา กรณีการเลือกตั้งซ่อม 5 เขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2553*. ม.ป.ท.
- สุริรัช ชูชื่น. (2555, กรกฎาคม-ธันวาคม). *พหุวัฒนธรรมการศึกษาใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้...ทางเลือกหรือทางรอด? วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์*. 8(2): 126-127.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ. (2536). *คู่มือการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2536) พิมพ์ครั้งที่ 3*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2555). *วิถี ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง*. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนัก วิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์. (2556). *ข้อมูลสาร สนเทศจังหวัดเพชรบูรณ์*. เพชรบูรณ์: สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์.
- หอม คลายานนท์. (2531, เมษายน). *การ ปลุกฝังคุณธรรมพื้นฐานความเป็น ประชาธิปไตยแก่เยาวชนในระบบการ ศึกษาไทย*. *วารสารพัฒนาหลักสูตร*. 73: 36-48.
- อเนก ลิทธิประศาสน์. (2536, พฤษภาคม). *แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับ อนาคต*. *วารสารเทศาภิบาล*. 88(5): 3-23.
- อาทิตยา จำรูญรัตน์. (2551). *ความยากจนกับ การพัฒนาประชาธิปไตย: กรณีศึกษา ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- American Psychological Association. (2002). *Guidelines on multicultural education, training, research, practice, and organizational change for psychologists*. Retrieved May 13, 2014, from <http://www.apastyle.org/manual/related/guidelines-multicultural-education.pdf>
- Berman, S. (1990, November). "Educating for Social Responsibility". *Educational Leadership*. 48(3): 78-80.
- Dewey, J. (1976). *Democracy and Education*. New York: The Macmillan Company.

- Hursh, D. & Ross, E.W. (2000). *Democracy and Evaluation: Democratic Social Education*. New York: Flamer Press.
- Kelly, A.V. (1995). *Education and Democracy Principle and Practices*. London: Athenaeum Press.
- Laski, H.J.(1967). Democracy. *Encyclopedia of the Social Sciences*. 5(6): 84; The Macmillan Company.
- Mary K. (2003). Developmental model of democratic values and attitudes toward social actions. *International Journal of Educational Research*. 39(6): 539-549.
- Pennock. R.J. (1979). *Democratic Political Theory*. New Jersey: Princeton University Press.
- Rustu Y. (2010). Validity and Reliability Analysis for the Teacher Determination for Democratic Behavior Scale. *Educational Sciences: Theory and Practice*. 10(4): 2683-2692.